UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

De depositione conscientiæ erroneæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-78172

Visual Library

suam gravitatem, levitatémque à virtute, contra quam agere peccare putat. At verò si id vincibiliter, id est; cum culpa suâ sibi persuadeat, quia, v. g. affectare nolit id à Confessario scisciari, aio hunc peccaturum, tum mentiendo, tum non mentiendo. Peccabit non mentiendo, quia faciet adversus Charitatem, dum certò credens se obligari ad adjuvandum proximum, illum non adjuvat. Peccabit item mentiendo, quia potest, & debet illum errorem à se removere interrogando Confessarium. Ibi peccat directè contra charitatem, hic indirectè contra veracitatem, ad quam sicuti directè pertinet non mentiri, ita indirectè amovere omnia impedimenta, quæ ad mentiendum inducunt, quæque amoveri possunt, qualis certè est Ignorantia culpabilis; nam propterea culpabilis est, quia illam potest quis vincere, & sua culpa non vincit.

4. Dices. At Theologi docent non dari in mortalibus perplexitatem, hoc est, non dari casum, in quo quis considerato præsenti statu peccet operando, & peccet non operando: sic enim necessariò peccaret, cum necessarium sit, alterum ex duobus contradictoriis eligere: cùm igitur in casu nostro hic peccaret mentiendo, & peccaret non mentiendo, certè ejusmodi perplexitatem pateretur.

Respondeo. Theologi negant aliquem posse esse perplexum sine sua culpa: idque merito, propter rationem dictam: at in casu nostro adest culpa, quare cùm obligetur ille, & possit tollere ignorantiam; non necessariò peccabit, sed ex sua prava voluntate nolente ab ignorantia recedere. Ita Castro P. *t.* 1. *tr.* 1. *d.* 1. *p.* 2. *num.* 3. Sanchez *loco mox citando.*

5. Quid, si olim potui interrogare virum doctum, nunc non possum? Rursus quid, si olim sciebam illud mentiri esse peccatum, nunc verò, quando instat tempus mentiendi, puto sine culpa peccatum non esse? Respondeo in utroque eventu adesse conscientiam inculpabilem, atque adeò à peccato excusantem. Ratio est, quia in priore casu jam non potes, hic, & nunc ignorantiam depellere, ergo jam laboras conscientia practica inculpabili. Sic Thom. Sanch. *lib.* 1. *in Dec. c.* 11. *num.* 12. Joan. Sanch. *dict. d.* 41. *num.* 26. In posteriore, nec item potes, cùm enim tibi mentiri non occurrat illud esse peccatum, nec ullum dubium de indaganda veritate, jam laboras inculpabili conscientia per oblivionem, seu inadvertentiam, à quibus excusari operantem perinde ac ab ignorantia, innui *suprà cap.* 3. §. 6. *n.* 1.

6. Denique, quid, si quis per inculpabilem ignorantiam putet utramque partem alicujus contradictionis esse peccatum? Aliquis, v. g. ægroto gravi assistens putat (si Missam die festo audiat, & sic infirmum deferat) se mortaliter peccare contrà charitatem proximi; putat etiam se peccare, si non audiat, contra obedientiam Ecclesiæ, auditionem Missæ præcipientis. Idem esset in excommunicato non valente absolutionem impetrare, si putet sibi imputari ad peccatum die festivo, non interesse Sacro, quia non obedit Ecclesiæ; & similiter, interesse, quia, contrà ejusdem Ecclesiæ præceptum, se irretitum excommunicatione immiscet divinis. Simile quid evenire posset in carcere detentis, in nemorum, & gregum custodibus, & similibus. In his ergo casibus intercedit re verâ perplexitas, ita ut peccent ii, quamcunque elegerint partem?

7. Respondeo nec intercedere hic veram perplexitatem, nec ullum ab iis peccatum committi, quamcunque partem eligant; Sic Thom. Sanch. *lib.* 1. *in Dec. c.* 11. *n.* 14. Joan. Sanchez *d.* 41. *n.* 27. Manuël Rod. 2. *tom. sum. c.* 51. *n.* 6. Ratio est, quia, in his casibus sine culpa occurrentibus, non adest sufficiens libertas ad peccandum, si enim quamlibet ex partibus eligendo, peccarent, jam necessariò peccarent, necessariò enim aliquam eligere compelluntur: cum tamen ad peccandum requiratur ea libertas, qua in operantis arbitrio sit potestas peccandi, & potestas non peccandi.

8. At enim verò ipsi judicant se peccare. Respondeo nihil id officit, nam peccatum non consequitur ad judicium intellectus, sed ad actum liberæ voluntatis; quam voluntatem liberè agere in casibus positis non posse, prædicta ratio probat. Alia huc speculativè pertinentia lege apud Castro Palaum *t.* 1. *tr.* 1. *d.* 1. *p.* 5.

De depositione Conscientiæ erroneæ.

9. Non peccaret quis ex Conscientia erronea, si errorem relinqueret, seu à se illum removeret. Docet ergo Caietanus *p.* 2. *quæst.* 29. *art.* 5. posse hujusmodi errorem removeri sine ulla nova superveniente ratione, sed solum per exclusionem Judicii erronei. Errat, v. g. quis putando hodie esse diem festivum; judicet non esse, & sic laboret. Vasquez *part.* 2. *d.* 67. *cap.* 2. *num.* 5. docet debere adesse rationem, quæ vincat illum errorem, non quamcunque, sed efficaciorem illa, per quam conceptus est error. Putavit quis, v. g. hunc diem feriæ esse diem festivum ex dicto unius testis fide digni, non potest deponere hunc errorem, nisi vel per plures testes eadem fide dignos, vel per testem digniorem certior fiat de contrario. Neutrum dictum arridet.

10. Aio enim primò contra Caietanum, necesse esse, ut error deponatur ex vi alicujus rationis saltem probabilis. Ratio est, quia secus temerariè prius illud judicium, licet in se erroneum, sed à te non ut sic cognitum relinqueres. Adde, si nulla affulgeat ratio contra ejusmodi prius judicium, non posse intellectum judicare contrarium, quantumcunque à voluntate imperetur; intellectus enim est potentia necessaria, quæ objectio cuilibet non assentitur, nisi ex vi alicujus tandem veritatis visæ in aliqua ratione saltem probabili.

11. Limitant Merolla, aliique quos dicat sequitur que P. Bardi *de conf. disput.* 3. *cap.* 11. *numer.* 5. hoc nostrum dictum, nisi intellectus erret sine ulla actione, tunc enim, si idem intellectus advertat falsitatem ejusmodi erroris, poterit (inquiunt) illam respuere sine ulla ratione. Vera doctrina, sed limitatio non necessaria: non enim video, quo pacto intellectus, nisi aliqua ei affulgeat probabilis lux contra eam falsitatem possit falsitatem agnoscere: at illa nova suborta lux, ratio nova est, vel rationi novæ æquipollens, ergo semper stabit nostra assertio, non posse errorem dictum deponi nisi probabili accedente ratione.

12. Aio secundò contra Vasquez, ad depellendum errorem de quo loquimur, satis esse rationem probabilem, nec necessariam esse sive probabiliorem, sive efficaciorem. Ratio est ducenda ex eo principio quod infrà §. *seq.* sæpè repetetur, nimirum posse quemlibet moveri ad prudenter operandam ex qualibet ratione practicè probabili. Si igitur unus dignus fide asserat hodie non esse diem festivum, alter verò eadem dignus fide neget, cur in tanta æqualitate illi potius, ut contendit Vasquez, fides habenda sit quàm huic? Certè, vel neutri, vel probabiliter alterutri, ut maluero. Et quidem hoc posterius me posse facere *infrà* probabimus.

13. Peccatum ex conscientia erronea, an sit ejusdem speciei & eodem modo confitendum perinde ac peccatum ex scientia, diximus *in opusc. method. conf. lib.* 2. *cap.* 1. §. 15. Rursus quodnam peccatum committatur, quando quis agit contrà conscientiam dictantem illam actionem esse peccatum in genere, diximus *suprà, cap.* 1. §. 3. *à n.* 30.

Denique qua ratione Confessarius se gerere debeat cum pœnitente laborante conscientia erronea, diximus item *in opusc. Method. Conf. lib.* 3. *cap.* 4.

§. III. *De Conscientia opinante, seu de Opinione probabili.*

Quid sit & quotuplex.

1. Opinio probabilis est Assensus intellectus de aliqua re, qui nitatur ratione, vel authoritate alicujus momenti, modo pro parte opposita nihil apparear